

# Η ΜΕΛΙΣΣΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

ΦΑΛΛΑΔΙΟΝ Ε'. κατὰ ΜΑΪΟΝ.

Περὶ μετασχηματισμοῦ τοῦ ὕδατος εἰς πλοῦτον καὶ τοῦ χρυσοῦ πολυτιμότερον περὶ ἀναγκαστικῆς δασοποιίας, καὶ περὶ σχηματισμοῦ μετοχικῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας πρὸς εὑρεσιν ὑδάτων ἐν τῇ Ἀττικῇ.

Ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων καὶ ἰδίως κατὰ τὸν μεσαιῶνα πάντων σχεδὸν τῶν τότε πεπαιδευμένων, καὶ ἰδίως τῶν περὶ τὰ φυσικὰς ἐπιστήμας ἀσχολουμένων, καὶ μάλιστα τῶν ἀλχημικῶν ἡ προσοχὴ προσηλώθη εἰς τὸν μετασχηματισμὸν τῶν εὐτελῶν μετάλλων εἰς χρυσὸν καὶ εἰς ἄργυρον. Μετὰ ἀνυπολογίστους δὲ ματαίαις δαπάναις καὶ ἄπειρα θύματα οἱ ἄνθρωποι, διδαχθέντες ἐκ τῶν παθημάτων τῶν ἀλχημικῶν, ἐπίστησαν ὅτι τῶν μετάλλων ἡ ἀξία δὲν συνίσταται εἰς τὸν ἀνέφικτον μετασχηματισμὸν τῆς φύσεως αὐτῶν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὴν καλὴν χρῆσιν αὐτῶν· διότι μεταβαλλομένης τῆς φύσεως τοῦ σιδήρου π. χ. εἰς ἄργυρον ἢ τοῦ χαλκοῦ εἰς χρυσόν, τὸ πολὺ πολὺ ἠθέλαμεν εἶχει σιλπνό-τερα τὰ σκεύη μας, ἀλλ' ἡ σιλπνότης αὐτῶν οὐδὲν ἤθελε προσ-θεῖσαι εἰς τὴν εὐημερίαν τῶν ἀνθρώπων, ὥσπερ οὐχὶ μόνον οὐδὲν προσθῆται εἰς τὴν εὐημερίαν τοῦ γυναικείου φύλου καὶ ὁ πρόσθετος καλλωπισμὸς, καὶ ἰδίως τὸ ψιμιθίασμα, ἀλλὰ τοῦ ἀνγνίου καὶ βλάπτει αὐτὴν, διαφθεῖρων προῶρως τὸν φυσικόν



δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ ὕδατος οὐχὶ μόνον παραγωγῇ, ἀλλ' οὔτε καὶ θλάσθησις ἐκ διαφόρων ἀναγκαιοτάτων φυτῶν, τὰ ὅποια, ποτιζόμενα μὲν, παρέχουσιν ἀφθονον πλούτον· μὴ ποτιζόμενα δὲ, δὲν δύνανται οὔτε καὶ νὰ ὑπάρξωσι; καὶ ἐδυνάτο ποτε νὰ εὐημερήσῃ ἡ ἀνθρωπότης, ἐὰν ἐστερεῖτο τῶν προϊόντων τούτων; Αἱ πλουσιώταται ἄρα Παραδουνάβιαι Ἡγεμονίαι ἡ καὶ αὐτὴ ἡ δικαίως ὡς γῆ τῆς ἐπαγγελίας θεωρουμένη Αἴγυπτος εἰς τί ἄλλο ὀφείλουσι τὰ πλούτη τῶν προϊόντων των, εἰμὴ μόνον σχεδὸν εἰς τὴν ὑπαρξίν καὶ τὴν καλὴν χρῆσιν τοῦ ὕδατος τῶν ρέοντων ἐν αὐταῖς ποταμῶν Δουνάβεως καὶ Νεῖλου;

Καὶ δὲν ἔχομεν ἀνάγκην, φρονοῦμεν, νὰ εἰπῶμεν πολλά, ἵνα καταδείξωμεν τὸ χρήσιμον τοῦ ὕδατος εἰς τὴν γεωργίαν, ἀρκεῖ μόνον ν' ἀναλογισθῶμεν, ὅτι, ἐν στρέμμα γῆς ξηρικῆς κατὰ τὴν Ἀττικὴν πωλεῖται δραχμὰς δέκα μέχρις ἑκατόν· ἐν δὲ στρέμμα γῆς ποτιστικῆς πωλεῖται δραχμὰς διτχιλίας μέχρι τρισχιλίων· ἐν στρέμμα γῆς ξηρικῆς, τὸ πολὺ, τὸ ὅποῖον δύναται νὰ παρέξῃ κατ' ἔτος ὡς καθαρὸν εἰσόδημα, εἶναι μία δραχμὴ μέχρι πέντε, ἐν ᾧ ἐν στρέμμα γῆς ποτιστικῆς δύναται νὰ παρέξῃ ἀπὸ ἑκατόν δραχμῶν μέχρι τριακοσίων καθαρὸν εἰσόδημα κατ' ἔτος· τὸ νερόν ἄρα, ἀναμιγνύμενον τεχνήντως μὲ τὴν γῆν παρέχει πλούτον καὶ τοῦ χρυσοῦ πολυτιμότερον, διότι ἀμέσως εἰκοσαπλασιάζει ἢ καὶ τριακονταπλασιάζει τὴν τε ἀξίαν τῆς γῆς καὶ τὸ ἀπ' αὐτῆς εἰσόδημα.

Περὶ τὸν ἐπίσης καθίσταται νὰ λεπτολογήσωμεν ἐνταῦθα καὶ περὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ τρόπου, καθ' ὃν, ἀναμιγνύμενον τὸ ὕδωρ μετὰ τῆς γῆς, μετασχηματίζεται εἰς πλούτον· ἅπαντα ταῦτα καὶ ἂν μὴ ἦναι, ὅπως ἔπρεπε, καθ' ὁλοκληρίαν γνωστὰ παρ' ἡμῖν, ὅπως εἶναι παρ' ἄλλοις λαοῖς τῆς Δύσεως, δύναται τις νὰ διδαχθῇ παρ' ἄλλων, ἰδίως τὴν διδασκαλίαν τῆς γεωργίας ἐπαγγελομένων.

Ἡμῶν δὲ κύριος σκοπὸς ἐνταῦθα εἶναι νὰ καταδείξωμεν ὅτι ἐν σμικρῷ διαστήματι χρόνου δυνάμεθα νὰ δεκαπλασιάσωμεν καὶ εἰκοσαπλασιάσωμεν τὴν τε ἀξίαν τῆς γῆς μας καὶ τὰ εἰσοδήματά μας, σμικρόν τι ἐὰν ἐπιμεληθῶμεν καὶ ἕνας ἕκαστος τὰ ἴδια, καὶ ἅπαντες ὁμοῦ τὰ γενικὰ τῆς πατρίδος συμφέροντα· καὶ ἰδίως σμικρόν τι ἐὰν μείνῃ ἡσυχος ἡ Κυβέρνησίς μας, καὶ θελήσῃ νὰ παρεκκλίνῃ τῆς ἄχρι τοῦδε τετριμμένης καὶ ἐλαττωματικῆς πορείας τῆς, ἐν' ἀσχοληθῇ εἰς τὰ ἀληθῆ συμφέροντα

τοῦ Κράτους καὶ εἰς τὴν πραγματικὴν εὐημερίαν τῶν κατοίκων.

Οὐδεὶς ἴσως ἐν τῷ κόσμῳ τόπος εἶναι εὐθετώτερος τῆς Ἑλλάδος νὰ ὑπερπλουτίσῃ ἐκ τῶν ὑδάτων, καὶ οὐδεὶς ἴσως ἐν τῷ κόσμῳ τόπος, κατὰ δυστυχίαν τῶν κατοίκων, κάμνει ὀλιγωτέραν χρῆσιν τῶν ὑπαρχόντων ἐν αὐτῷ ὑδάτων. Εἰς ἄλλα Κράτη μόνις κατὰ μεγίστην ἀπόστασιν εὕρισκει τις ἓνα ποταμὸν μικρὸν ἢ μέγαν, καὶ ἀπὸ τὰ ὕδατα τούτου προσπαθοῦσι νὰ ὠφεληθῶσιν ὅσον ἐνεστί· πλείοτερον οἱ ἄνθρωποι· ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι ὀλίγιστοι σχεδὸν εἶναι οἱ δῆμοι ἢ καὶ τὰ χωρία, ἀφ' ὧν δὲν διέρχεται ἢ δὲν διήρχετο ἄλλοτε ποταμὸς τις· ἀλλ' ὅμως ὀλίγιστοι ὀφελουῖνται ἐκ τοῦ ἀνεκτιμήτου τούτου, ὁδῶρου τῆς φύσεως.

Ἰνα μὴ νομίσῃ δέ τις ὅτι περιπίπτομεν εἰς ὑπερβολάς, μνημονεύομεν ἐνταῦθα ἀπλῶς τῶν ὀνομάτων τῶν ὑπαρχόντων ἥδη ποταμῶν καὶ λιμνῶν.

Καὶ ποταμοὶ μὲν ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι οἱ ἐξῆς. Ἀλφειὸς, Πηνειὸς, Σῦς (ποταμὸς τῶν Τρικκάλων τῆς Πελοποννήσου) Κράθις, (ποταμὸς τῆς Ἀκράτας) Βουραῖκός (ποταμὸς τῶν Καλαβρύτων) Σελινοῦς, (ποταμὸς τοῦ Αἰγίου) Πεῖρος, (ποταμὸς τῆς Καμινίτζας) Πάμμισος, (ποταμὸς τῆς Μεσσηνίας) Εὐρώτας, (ποταμὸς τῆς Λακωνίας) Ἐρασῖνος, (ποταμὸς τῆς Ἀρκαδίας καὶ Ἀργολίδος) Κηφιστὸς ὁ τῆς Βοιωτίας, Σπερχεῖος, τῆς Φθιώτιδος, Εὐῆνος ἐπίσης τῆς Φθιώτιδος, Ἀχελῷος τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, καὶ πληθεὺς ἄλλων, οἵτινες πάλαι ποτὲ ἦσαν ποταμοί, σήμερον δὲ τὰ μὲν ὕδατα αὐτῶν ῥέουσι πιθανὸν ὑπογεῖως, ἢ δὲ κοίτη εἶναι ξηρά, ὡς π. χ. ὁ Ἰλιστὸς καὶ ὁ Ἠριδανὸς ἐν τῇ Ἀττικῇ, καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐν ἄλλαις ἐπαρχίαις.

Λίμναι δὲ ἐπισημότεραι εἶναι ἡ Στυμφαλὶς καὶ ἡ Φανεῶς ἐν τῇ Κορινθίᾳ· ἡ Λέρνη ἐν τῇ Ἀρκαδίᾳ· ἡ Κοπαῖς καὶ ἡ Ἰλική ἐν τῇ Βοιωτίᾳ· ἡ Ἀμβρακία, ἡ Τριχωνίς, ἡ Ὑρία, ἡ Κυνία, καὶ ἡ Μελίτη ἐν τῇ Ἀκαρνανίᾳ.

Μὲ μόνον τὴν ἀπαρίθμησην τῶν ὀνομάτων τῶν ἐν Ἑλλάδι ποταμῶν καὶ λιμνῶν τούτων αἴρεται, νομίζομεν, ἡ ἐρώτησις τὸ ποῦ θὰ εὐρωμεν τὸ νερόν, ἵνα μετασχηματίσωμεν αὐτὸ εἰς πλοῦτον καὶ τοῦ χρυσοῦ πολυτιμότερον. Ἄλλως δὲ καὶ ἐπὶ μικρὸν ἂν ἐξετάσῃ τις μετὰ προσοχῆς τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος, θέλει πεισθῇ ἀδιστακτικῶς ὅτι οὐδεὶς ἴσως ἄλλος ἐν τῷ κόσμῳ τόπος εἶναι τόσον θαυφιλέστερον ὑπὸ τῆς φύσεως πεπρωκισμένος

ἵνα παρέξῃ πλοῦτον, καὶ οὐδείς ἄλλος ὀφελεῖται τοσοῦτον ὀλίγον ἐκ τῶν ἀνεκτιμήτων δώρων τῆς φύσεως. Ἐν Ἑλλάδι δύναται τις νὰ εὕρῃ κατὰ πάσας σχεδὸν τὰς ὥρας τοῦ ἔτους ἅπαντας τοὺς βαθμοὺς τῆς θερμοκρασίας ἀπὸ τῆς συνήθους εἰς τὰ βόρεια καὶ ψυχρὰ κλίματα μέχρι τῆς συνήθους εἰς τὰ μεσημβρινὰ καὶ θερμά· ἐν Ἑλλάδι ἄριστα δύνανται νὰ εὐδοκιμήσωσι τῶν τε ψυχρῶν καὶ τῶν θερμῶν κλιμάτων τὰ προϊόντα, αἱ καστανεαὶ π. χ. αἱ δαμασκινεαὶ καὶ αἱ μηλέαι τῶν ψυχρῶν κλιμάτων εἶναι αὐτοφυεῖς ἐν Ἑλλάδι, καθὼς αὐτοφυεῖς εἶναι καὶ ἡ πορτοκαλέα καὶ ἡ ἐλαία τῶν θερμῶν κλιμάτων· ἡ τελευταία αὕτη μάλιστα ὡς μητέρα τῆς, φαίνεται, ὅτι ἔχει τὴν Ἑλλάδα, ὅπου καὶ ἂν στρέψῃς τὸ ἔκμα σου ἐν Ἑλλάδι ἀγρίαν ἐλαίαν θ' ἀπαντήσῃς, καὶ οὐδαμοῦ τοῦ κόσμου ἴσως ὑπάρχουσιν ἐλαῖαι μεγαλειότεραι τῶν τῆς Ἀμφίσσης· μία μόνον ῥίζα ἐλαίας ἐν Ἀμφίσσῃ δύναται νὰ παρέξῃ καὶ μέχρι πεντακοσίων ἢ ἑξακοσίων ὀκάδων ἐλαίων ἢ καὶ μέχρις ἑκατὸν καὶ ἑκατὸν πενήντα ὀκάδων ἐλαίου εἰσόδημα. Ὅτι ἐλλείπει ἄχρι τοῦδε ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, ἵνα μετασχηματισθῇ τὸ ὕδωρ εἰς πλοῦτον καὶ τοῦ χρυσοῦ πολυτιμότερον, καὶ ἵνα κατασταθῇ ὁ τόπος οὗτος γῆ τῆς ἐπαγγελίας, εἶναι ἡ τέχνη· ἄχρι δὲ τοῦδε πρόσκομμα εἰς τοῦτο ὑπῆρχεν ἴσως καὶ ἡ ἀπειρία, ἵνα μὴ εἴπωμεν καὶ ἡ κακὴ θέλησις τῆς Κυβερνήσεως· σήμερον ὅμως καὶ ἀκούσης τυχὸν τῆς Κυβερνήσεως, πρέπει νὰ φροντίσωμεν ἡμεῖς περὶ τῆς εὐμερείας μας.

Ἴνα ἐννοήσῃ δέ τις κάλλιον τὴν ἀπειρίαν, ἵνα μὴ εἴπωμεν καὶ τι χειρόν, τῶν τε κυβερνώντων καὶ τῶν κυβερνωμένων παρ' ἡμῖν, ἀρκεῖ νὰ ρίψῃ ἐν βλέμμα ἐπὶ τῆς δενδροφυτείας τῆς ὁδοῦ τῶν Πατησίων· ἐν αὐτῇ θέλει εἰδεῖ πεφυτευμένα διαφόρων εἰδῶν δένδρα, ἐξ ὧν τὰ πλείστα εἰσὶ ξενικὰ καὶ ἅπαντα μὴ ἀειθαλῆ· οὐδαμοῦ δὲ ἐλαίαν, ἥτις καὶ αὐτομάτως φύεται· τούτου δὲ ἕνεκα τὰ δένδρα ταῦτα, καίτοι μὴ στερούμενα περιποιήσεως, αἰωνίως ὅμως μένουσιν ὡς νάνοι ἢ ὡς νόθ.

Πολλοὶ, θέλοντες νὰ δικαιολογήσωσι τὴν ἀβελτηρίαν ταύτην, προτείνουν ὅτι ἡ ἐλαία ἀναπτύσσεται βραδέως· ἀλλ' ἀντιπαρatreοῦμεν ὅτι δύο ἔτη μετὰ τὴν φύτευσιν τῶν δένδρων τούτων, ἐφυτεύσαμεν ἡμεῖς ἐλαίας, αἵτινες οὐχὶ μόνον πλέον ἀνεπτυγμέναι τούτων εἶναι, ἀλλ' ἤδη ἤρχισαν νὰ παρέχωσι καὶ καρπόν. Πόσον ἄρα γε εἰσόδημα δὲν θὰ εἶχεν ὁ δῆμος ἂν, ἀντὶ τῶν ἀκάρπων τούτων καὶ καχεκτικῶν δένδρων, ἐφυτεύοντο ἐξ ἀρχῆς ἐλαῖαι, κατὰ τὰς δύο διπλὰς σειρὰς τοῦ ἀπεράν-

του μήκους τῆς ὁδοῦ τῶν Πατησίων ; Οἱ Πειραιεῖς εἶναι, φαίνεται, πρακτικώτεροι ἡμῶν, ἀντὶ τῶν ἀκάρπων καὶ ξενικῶν δένδρων, οὗτοι ἐφύτευσαν καθ' ὅλας τὰς ὁδοὺς καὶ πλατείας τῆς πόλεως των ἐλαίας, καὶ σήμερον χαίρεται τις βλέπων κατὰ πόσον εὐδοκίμησαν τὰ δένδρα ταῦτα.

Ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ γράφετε περὶ μετασχηματισμοῦ τῶν ὑδάτων εἰς πλοῦτον, ἐν ᾧ ἅπαντα ἡ φύσις ὑπὸ τὰς ὀφεις σας διψᾷ ἀπὸ τοῦδε, ὑμεῖς αὐτοὶ ἴσως καθ' ἣν στιγμὴν γράφετε τὰς λέξεις ταύτας δὲν ἔχετε ποτήριον δροσεροῦ ὕδατος, ἵνα σβέσητε τὴν δίψαν σας· ποῦ θὰ εὑρωμεν λοιπὸν τὰ νερά, ἵνα μετασχηματίσωμεν ταῦτα εἰς πλοῦτον ; Οὐδεὶς ἐν τῷ κόσμῳ ἴσως τόπος, ἀπαντῶμεν, ἔχει ἢ δύναται νὰ ἔχῃ νερά ἀφθονώτερα τοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ιδίως τοῦ τῆς Ἀττικῆς. Ἄλλως ἀπεδείχθη ἡδη ἐκ πείρας ὅτι καὶ αὕτη ἡ Ζαχάρα τῆς Ἀφρικῆς δυνατὸν εἶναι νὰ προικισθῇ δι' ὑδάτων· τέχνη τις περὶ τὴν φύτευσιν δένδρων, ἐπιμέλεια καὶ προστασία αὐτῶν ὑπὸ τῶν πνιγερῶν συνέφων τῶν ἄμμων τῆς Ἀφρικῆς ἀρκοῦσι νὰ καλύψωσι καὶ αὐτὴν τὴν Ζαχάραν διὰ δένδρων καὶ οὕτω νὰ πλουτίσωσιν αὐτὴν με ὕδατα καὶ νὰ τὴν καταστήσωσιν ἴσως γῆν εὐφορον καὶ παραγωγικωτάτην.

Καὶ τί δὲν κάμνει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἡ τέχνη, ἐνισχυομένη μάλιστα ὑπὸ τῆς θελήσεως ; νερά λοιπὸν ὑπάρχουσιν, ἢ δύνανται νὰ υπάρξωσιν ἀφθονα ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν γινώσκομεν ἢ δὲν θέλομεν νὰ κάμωμεν καλὴν χρῆσιν αὐτῶν, καὶ οὕτω κατὰ τινα μὲν μέρη πάσχομεν οἰκτρῶς ἕνεκα τῆς πλησμονῆς καὶ τῆς στασιμότητος τῶν ὑδάτων, κατὰ τινα δὲ ἄλλα καταφλεγόμεθα ὑπὸ τῆς δίψης· ἐν συντόμῳ δὲ λέγομεν ὅτι ἅπαντες σχεδὸν οἱ ποταμοὶ τῆς Ἑλλάδος δυνατὸν εἶναι ν' ἀνυψωθῶσιν ἀπὸ τῆς σημερινῆς κοίτης αὐτῶν, νὰ μετοχετευθῶσιν εἰς πολλὰς καταξήρους πεδιάδας καὶ οὕτω νὰ καταστήσωσιν αὐτάς εὐφρωτάτας· δυνατὸν εἶναι ἐπίσης καὶ ἅπασαι αἱ λίμναι τῆς Ἑλλάδος νὰ μετασχηματισθῶσιν οὕτω εἰς μεταλλεῖα καὶ τῶν τῆς Καλλιφορνίας καὶ Αὐστραλίας πλουσιώτερα. Δυνατὸν εἶναι ἐπίσης νὰ εὐρεθῶσι καὶ τὰ πρὸς τοῦτο χρηματικὰ κεφάλαια, ἀρκεῖ μόνον νὰ δείξωμεν εἰς τὸν ἔξω κόσμον, ὅτι ἐκπληροῦμεν τὰς υποχρεώσεις μας, ἀρκεῖ μόνον νὰ παρέξωμεν εἰς τοὺς πλουσίους ἐγγυήσεις ἀσφαλείας καὶ τάξεως. Καὶ τίς ἐκ τῶν πλουσίων δὲν ἤθελε προτιμήσει νὰ ἐπασφαλῇ τὰ κε-

φάλαιά του ἐν Ἑλλάδι εἰς ἐπιχειρήσεις ἐπαγγελλομένας ΕΤΗΣΙΑΝ ὠφέλειαν μείζονα ἴσως τοῦ ἀρχικοῦ κεφαλαίου ;

Ἐνταῦθα ἀναγκαῖον θεωροῦμεν νὰ κάμωμεν μικράν τινα ἀνάπτυξιν, ἵνα μὴ θεωρηθῶμεν ὑπερβολικοί. Ὑπάρχουσι ἐπιχειρήσεις τινὲς ἐν Ἑλλάδι, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εὐδοκιμήσωσιν ἄνευ ριψοκινδυνεύσεως τῶν κεφαλαίων ἢ ἄνευ ἐνισχύσεως τῆς Κυβερνήσεως, καὶ τοιαῦται εἶναι αἱ περὶ κατασκευῆς σιδηροδρόμων καὶ ἀτμοπλοϊκῶν συγκοινωνιῶν ἐπιχειρήσεις. Ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι, αἵτινες τὰ μὲν κεφάλαια δὲν ριψοκινδυνεύουσιν, ἀλλὰ δὲν ἐπαγγέλλονται ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον καὶ ὠφέλειαν πολὺ μεγαλειτέραν τῶν ἐν Εὐρώπῃ τοιούτων ἐπιχειρήσεων· τοιαῦται ἐπιχειρήσεις εἶναι αἱ πρὸς βελτίωσιν τῆς ποιότητος πολλῶν φυσικῶν προϊόντων, οἷον ἡ οἶνοποιΐα, ἡ ἐλαιοποιΐα, ἡ τυροποιΐα καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἄλλαι ἐπιχειρήσεις, αἵτινες ἐνδέχεται νὰ δώσωσιν ἑκατὸν καὶ διακόσια τοῖς ἑκατὸν κατ' ἔτος κέρδος, καὶ τοιαύτη ἐπιχειρήσις εἶναι ἡ ἀποβλέπουσα τὴν αὐξησιν καὶ χρησιμοποίησιν τῶν ὑδάτων καὶ πάσης μὲν εἰ δυνατόν τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ κατ' ἐξοχὴν τῆς Ἀττικῆς.

Ἴνα δὲ ἐκτιμῇσθῃ τις κάλλιον τὸν ἰσχυρισμὸν μας τοῦτον ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῇ ὅτι ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσιν ἄπειραι πηγαὶ παντοίας φύσεως ἱαματικῶν ὑδάτων, καὶ ὅτι ἐκ τούτων οὐχὶ μόνον τὸ παράπαν δὲν ὠφελεῖται ὁ τόπος, ἀλλὰ, καθ' ὅς ἔχομεν θετικωτάτας πληροφορίας, ἐξέρχονται κατ' ἔτος τοῦ Κράτους περὶ τὰς πιντακοσίας χιλιάδας δραχμῶν πρὸς προμήθειαν ἱαματικῶν ὑδάτων· ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῇ, ὅτι ἐν πολλοῖς παραποταμίοις δάσεσιν ἀξιολογωτάτη ξυλικὴ σήπεται ἢ καίεται πρὸς λίπανσιν τοῦ τόπου καὶ φύτρωσιν ἀγρίου χόρτου, ἐν ᾧ μεταφέρομεν ἀντὶ μεγάλης δαπάνης καὶ ἐκ Τεργέστης καὶ ἐκ Βενετίας τὴν οἰκοδομήσιμον ξυλικὴν μας· ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῇ, ὅτι πρὸς ἀνύψωσιν τῶν ὑδάτων καὶ πρὸς μετασχηματισμὸν αὐτῶν εἰς πλοῦτον παρὰ πολλοῖς ποταμοῖς τῆς Ἑλλάδος μικρά τις δαπάνη ἀπαιτεῖται· ταύτης δὲ ἅπαξ γενομένης, ἀπέρανται ἐκτάσεις εὐφορωτάτης γῆς δύνανται νὰ μετασχηματισθῶσιν εἰς ποτιστικάς· ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῇ, ὅτι ἄπειρα γυμνά σήμερον ὄντα ὁ, ἢ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδίως τῆς Ἀττικῆς, προστασίας μόνον ἔχουσιν ἀνάγκην ἀπὸ τῆς πυρκαϊᾶς καὶ ἀπὸ τῶν αἰγῶν, ἵνα μετασχηματισθῶσιν εἰς δάση εὐφωρότατα, ἱκανὰ ὄντα ἀκολούθως κατὰ τοὺς ἀναλλακτικούς νόμους τῆς φύσεως νὰ διπλασιά-

σωσι καὶ τριπλασιάσωσιν, ἴσως μάλιστα καὶ νὰ δεκαπλασιάσωσι τὰ ὑπάρχοντα σήμερον ἐν τοῖς ποταμοῖς τῆς Ἑλλάδος ὕδατα· ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῇ ἐπὶ τέλους ὅτι μὲ ΕΛΑΧΙΣΤΗΝ τινὰ δαπάνην *σύμπασα* ἡ διψῶσα σήμερον πεδιάς τῆς Ἀττικῆς δυνατόν εἶναι νὰ μετασχηματισθῇ εἰς γῆν ποτιστικὴν καὶ εὐφορώτατην. Ὅταν δὲ ἐνθυμηθῇ τις ταῦτα πάντα, καὶ ὅταν ἀναλογισθῇ ὅτι ἐν Εὐρώπῃ τὰ πρὸς τοιαύτας ἐπιχειρήσεις χρήματα δὲν φέρουσιν εἰσόδημα πλέον τῶν πέντε ἢ ἑξ τοῖς ἑκατὸν, θέλει μᾶς πιστεύσει, φρονοῦμεν, ἰσχυρίζομένους, ὅτι ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσιν ἐπιχειρήσεις, ἐπαγγελόμεναι ἐτησίαν ὠφέλειαν *μεῖζορα* ἴσως τοῦ ἀρχικοῦ κεφαλαίου, διότι τὸ ν' ἀγοράσῃς σήμερον ἐν τῇ Ἀττικῇ, π. χ. γῆν ξηρικὴν ἀνὰ δέκα ἢ ἑκατὸν δραχμὰς τὸ στρέμμα, καὶ τὸ νὰ καταστήσῃς αὐτὴν μετὰ ἓν ἔτος ἢ μετὰ δύο ποτιστικὴν καὶ νὰ τὴν πωλήσῃς δισχιλίας δραχμὰς, ἢ νὰ τὴν ἐνοικιάσῃς ἀνὰ ἑκατὸν καὶ διακοσίας δραχμὰς κατ' ἔτος τὸ στρέμμα, πιστεύομεν ὅτι κατ' ἔτος θὰ λαμβάνῃς πλεיותרὰ τῶν ἁπλᾶς καταβληθέντων πρὸς ἀγοράν τῆς γῆς ταύτης.

Διὰ νὰ γείνουν ὅμως ταῦτα, ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ καὶ ἡ Κυβέρνησις θέλησίν τινα καὶ ἡσυχίαν, ἵνα φροντίσῃ διὰ τὸ καλὸν τοῦ τόπου.

Καὶ πρῶτον πάντων ἀπαιτεῖται νὰ μὴ ἀναβάλλῃ τὴν ἐκδοσιν νόμου, ἀπαγορεύοντος τὴν ὑπαρξίν αἰγῶν κατὰ τὴν λεκάνην τῆς Ἀττικῆς, τὴν σχηματιζομένην ἐκ τῆς πρὸς τὰς Αἰθῆνας κλίσεως πάντων τῶν πέριξ αὐτῆς ὁρέων· τοιοῦτον νόμον εἶχον, νομίζομεν, καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, καθ' ὃν ἀπηγορεύετο ἡ ὑπαρξὶς αἰγῶν ἐντεῦθεν τῆς Δεκελίας. Κατὰ δεύτερον λόγον ἀπαιτεῖται νὰ ἐκδώσῃ νόμον, καθ' ὃν πᾶς ὁ ἔχων γαίας κατὰ τὰ ὅρη Ὑμητοῦ, Πεντελικοῦ, Πάρνιθος, Κορυδαλοῦ, Ἰκάρου καὶ κατὰ τοὺς ἐντὸς τῆς ἐκ τῶν ὁρέων τούτων σχηματιζομένης περιφερείας λόφους ὑποχρεοῦται ἐντὸς διετίας νὰ μετασχηματίσῃ τὰς γαίας του ταύτας εἰς δάση, πρέπει δὲ ν' ἀρχίσῃ ἡ ἐργασία αὕτη ἀμέσως ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Νοεμβρίου. Πᾶς δὲ ὅστις δὲν ἤθελε συμμορφωθῇ μὲ τὸν νόμον τοῦτον ἐντὸς ἐνὸς ἔτους, νὰ χάνῃ τὸ δικαίωμα τῆς ιδιοκτησίας ἐπὶ τῶν γαιῶν τούτων καὶ νὰ δύναται νὰ καθέξῃ ταύτας ὁ βουλόμενος ἐπὶ κατ' ἐκτίμησιν ἀποζημιώσῃ ὑπὲρ τοῦ ἀρχικοῦ ιδιοκτήτου, καὶ ἐπὶ προστίμῳ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ἢ τοῦ δήμου ἰσαξίῳ τῆς κατὰ στρέμμα ἐκτιμήσεως ἢ πωλήσεως, ἂν καὶ ὁ νέος κάτοχος δὲν συμμορφωθῇ μὲ τὸν νόμον τοῦτον ἐντὸς ἐνὸς ἔτους.

Διὰ τῆς ἐκδόσεως ἐνὸς τοιούτου νόμου πλείστοι ὅσοι κάτοχοι γαιῶν κατὰ τὰ μέρη ταῦτα μὲ μικράν τινα, γενομένην ἤδη δαπάνην, ἤθελον κληροδοτήσαι εἰς τὰ τέκνα των πλουσιωτάτας κομητείας· ἅπαντα τὰ κατὰξῆρα ὄντα σήμερον ὄρη τῆς Ἀττικῆς ἤθελον μιτασχηματισθῇ εἰς δάση, αἱ κοῖται τοῦ Ἰλισσοῦ καὶ τοῦ Κηφισσοῦ, ἀφ' ὧν σήμερον διέρχονται καὶ μύρμικες, ἤθελον ἐρέχει καὶ αὖθις τοὺς πόδας τῶν φιλοσόφων μας, ἂν ποτε οἱ φιλόσοφοί μας ἤθελον καταδεχθῇ καὶ ἤθελον ἀποφασίσαι νὰ διέλθωσι τοὺς ποταμοὺς τούτους ξυπόδιτοι, ὥσπερ ὁ Σωκράτης· τὰ παρόχθια τῶν ποταμῶν τούτων ἤθελον καλυφθῇ καὶ αὖθις ὑπὸ ἰτεῶν παχυσκίων, ἀμφιλαφῶν καὶ εὐωδεστάτων, ὥσπερ ἦτο ἐκείνη, ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς ὁποίας κατεκλήθη ποτὲ ὁ Σωκράτης καὶ συνδιελέχθη μετὰ τοῦ Φαίδρου· τὰ καταπνίγοντα ἡμᾶς νέφη τοῦ κονιορτοῦ ἤθελον ἐκλείψει, καὶ κατὰ μὲν τὸ θέρος ἤθελε μᾶς δροσίξει γλυκυτάτη αὖρα, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα δὲν ἠθέλαμεν τρίξει τοὺς ὀδόντας, τρέμοντες καὶ τουρτουρίζοντες ὑπὸ τοῦ διαπεραστικωτάτου ὄντος ἔνεκα τῆς γυμνότητος τοῦ τόπου ψύχους. Διὰ τῆς ἐκδόσεως τοιούτου νόμου πρὸ πάντων δὲν ἠθέλαμεν τρώγει, ὥσπερ σήμερον, ἄπαχα κρέατα, ἀγοράζοντες αὐτὰ ἀνὰ δύο καὶ τρεῖς δραχμὰς τὴν ὀκᾶν, ἀλλ' ἠθέλαμεν ζῆ, ὥσπερ ἅπαντες οἱ πεπολιτισμένοι λαοὶ τῆς Εὐρώπης, ἔχοντες ἄφθονα ὕδατα, ἄφθονα χορταρικά, ἀφθόνους ὀπώρας, ἄφθονα καὶ παχέα κρέατα· διὰ τῆς ἐκδόσεως τοιούτου νόμου ἤθελεν ἐξέλθει ταχέως καὶ ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων τῆς οἰκτρᾶς καταστάσεως τῆς χρεωκοπίας, εἰς ἣν εὐρίσκεται σήμερον· διότι, τούτου γενομένου, ἅπαντα τὰ ἐκ τῶν γεωργικῶν προϊόντων εἰσοδήματα τάχιστα μὲν ἤθελον διπλασιασθῇ καὶ τριπλασιασθῇ, ἀκολούθως δὲ ἤθελον δεκαπλασιασθῇ. Πιστεύομεν δὲ, ὅτι ὅσα γράφομεν ἐνταῦθα δὲν θέλει εὐρεθῇ μεγαλοκτηματίας τις νὰ παραστήσῃ εἰς τοὺς μὴ εἰδότας τὰ ἑλληνικὰ πράγματα ὡς ἀνεφάρμοστα (chateaux en Espagne) ὅπως εὐηρεστήθῃ νὰ παραστήσῃ εἰς ἓν ὑψηλῆς περιωπῆς πρόσωπον καὶ τὴν περὶ λειβαδίων, δενδροφυτείας καὶ κτηνοτροφίας πραγματεῖαν ἡμῶν, διότι ἔτοιμον ἔχομεν τὸν περὶ δασοποιίας τῆς Γαλλίας νόμον, καθ' ὃν μετεσχηματίσθησαν εἰς δάση οὐχὶ μόνον ὄρη ὡς τὰ τῆς Ἀττικῆς, εἰς τὰ ὁποῖα καὶ αὐτοφυῶς ἀναπτύσσονται τὰ δάση, ἀλλὰ καὶ ὄρη ὅλως ἄγονα καὶ πετρώδη, εἰς τὰ ὁποῖα οὐδεμία ἐλασθήσις ὑπῆρχε πρότερον· πιστεύομεν ἐπίσης, ὅτι καὶ οἱ ἄγριοι ἡγούμενοι· τῆς Πεντέλης, τῆς Καισαριανῆς καὶ τῶν Ἀσωμάγων δὲν θὰ μετέλθωσιν ὅσα συνήθως μετέρχονται μέτρα,

ἵνα κωλύσωσι τὴν ἐκδοσιν τοιοῦτου νόμου, ἐπαγγελλομένου καὶ ἐν τοῖς μοναστηρίοις αὐτῶν ἰδίως ἀνυπολόγιστον αὐξήσιν τῶν εἰσοδημάτων.

Ἄλλ' ἴσως ἄλλος τις νομίσῃ ὅτι ὁ νόμος οὗτος εἶναι ἀνεφάρμοστος, διότι ποῖος ἐτρελλάθη νὰ σπείρῃ ἢ φυτεύσῃ εἰς τὸν Ἰμνητὸν δένδρα; Τοιοῦτος ἀδδηριτισμὸς, φρονούμεν, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ κατὰ τὸν δέκατον ἑννατον αἰῶνα ἐν Ἀθήναις. Ἐάν ὅμως παρὰ πᾶσιν προσδοκίαν εὐρεθῇ, ἀναδεχόμεθα ἡμεῖς δι' ἐξόδων μας καὶ μὲ ἐγγύησιν κτηματικὴν νὰ μετασχηματίσωμεν χιλίων τοῦλάχιστον στρεμμάτων γῆν τοῦ Ἰμνητοῦ εἰς δάσος, ἀρκεῖ μόνον νὰ μᾶς παραχωρηθῇ αὕτη ὡς ἰδιοκτησία καθ' ὃν προεμνημανεύταμεν νόμον.

Ἄλλως δὲ τὸν τοιοῦτον αὐτόχρημα Ἀδδηρίτην, τὸν ἐνδεχόμενον νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι ὅσα γίνονται ἐν Εὐρώπῃ δὲν ἐφαρμόζονται ἐν Ἑλλάδι, τὸν τοιοῦτον, λέγομεν, Ἀδδηρίτην, παραπέμπομεν οὐχὶ εἰς τὴν Εὐρώπην οὔτε εἰς τὰ Ἀδδηρα, ἀλλ' εἰς τὰς Ἀθήνας, σμικρὸν τι πέραν τῆς ῥινόσ του καὶ τῆς ἰδιοκτησίας του· γνωστὸν δὲ εἶναι ὅτι ἐν τῷ μέσῳ τῆς πεδιάδος τῆς Ἀττικῆς, παρὰ τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Πλάτωνος, ὑπάρχουσι δύο λόφοι ξηροὶ, πετρώδεις, καὶ πάντῃ ἄγονοι. Ἐν ἐνὶ τούτων εἶναι τεθαυμμένος ὁ μακαρίτης Μύλλερ· ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ ὑπάρχει ναῖδιον τοῦ ἁγίου Αἰμιλιανοῦ ἰδιόκτητον τῆς οἰκογενείας τοῦ Κ. Σκουζέ, ἐν ᾧ ἦν τεθαυμμένος καὶ ὁ μακαρίτης Σκουζές· ὁ δὲ γνωστὸς διὰ τὸ κεροδοσκοπικόν του πνεῦμα Κύριος Γ. Σκουζές συνέλαβε πρὸ πολλοῦ τὴν ιδέαν νὰ μανδρίσῃ τὸν περίξ τοῦ ἰδιοκτήτου του ναϊδίου κατάξηρον λόφον καὶ νὰ φυτεύσῃ ἐν αὐτῷ ἐλαίας. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ἀπειράκις ἕνεκα τῆς κακῆς καταστάσεως τῆς ἀγροτικῆς ἀστυνομίας ἐκρήμνισαν τὰ τείχη τοῦ μανδρίσματος τούτου κ' ἐβλαψαν τὴν ἐλαιοφυτείαν τοῦ Κ. Σκουζέ, ἀλλ' οὗτος δὲν ἀπηύδησεν, καὶ ἤδη ἐν τῷ βράχῳ τούτῳ ἐσχημάτισεν ἐλαιῶνα. Ἐάν δὲ δὲν ἀρκεῖ τὸ παράδειγμα τοῦτο, παραπέμπομεν τὸν Ἀδδηριτίζοντα εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ φρονούμεν ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι ὑπάρχει βράχος ξηρότερος τοῦ τῆς Ἀκροπόλεως, ἀλλ' ὅμως κατὰ τὸ μεσημβρινὸν μέρος τοῦ καταξήρου τούτου βράχου ἐσχηματίσθη ἡδὴ δάσος ἐξ ἐλαιῶν, διότι ἠθέλησαν νὰ σχηματίσωσι τοῦτο ἄνθρωποι· εἴθε νὰ ᾔθελον νὰ δασοποιήσωσιν ἅπασαν τὴν περιφέρειαν τῆς Ἀκροπόλεως! τί ὥραϊον θέαμα θὰ παρεῖχε τότε ὁ ἱστορικὸς οὗτος βράχος!

Ἐν παρόδῳ δὲ ἃς μᾶς ἐπιτραπῇ ν' ἀναφέρωμεν πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ μας καὶ τὸ ἐξῆς περιστατικόν. Ὁ Κύριος Νύελ, ἀληθὲς φιλέλλην πρόξενος τῆς Ἀγγλίας ἐν Πειραιεῖ, ἤκουσε παρὰ τινος διασήμεου δενδροκόμου καὶ βοτανικοῦ συμπατριώτου του, ὅτι ἅπαντα τὰ κατὰ ξηρὰ ὄρη τῆς Ἀττικῆς εὐκολώτατα καὶ μὲ μικράν τινα δαπάνην δύνανται νὰ μετασχηματισθῶσιν εἰς δάση λίαν προσοδοφόρα, ἀρκεῖ μόνον νὰ φυτευθῶσι διὰ μιᾶς πολλὰ δένδρα καὶ οὐχὶ ὀλιγώτερα τῶν δεκακισχιλίων, ἵνα παρέχῃσι τρόπον τινὰ ἀμυνοβαίαν συνδρομὴν εἰς τὴν ρίζωσιν αὐτῶν καὶ εὐδοκίμησιν.

Ἐὰν λοιπὸν ἡ Κυβέρνησις κηδῆται ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ τόπου τούτου, ἐὰν οἱ Κύριοι πληρεξούσιοι Ἀττικῆς ἐπιθυμῶσι νὰ ἐγκαταλείψωσιν ἀγαθὴν μνήμην τῆς ἐντολῆς, ἣν παρέσχον αὐτοῖς οἱ ἐν τῇ Ἀττικῇ συμπολιταὶ των, ἃς μὴ βραδύνωσι νὰ παρουσιάσωσιν εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τὰ σχέδια νόμων περὶ ἀπαγορεύσεως αἰγῶν, καὶ περὶ καταναγκαστικῆς δασοποιίας.

Ἀλλὰ πρὸ πάντων τούτων ἡ Συνέλευσις πρέπει νὰ σκεφθῇ ὠρίμως καὶ νὰ προβῇ ὅσον ἔνεστι τάχιον εἰς τὴν ἐπιψήφισιν ἐνὸς ἐιδικοῦ ὑπουργείου τῆς γεωργίας, τῶν δημοσίων ἔργων, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας. «Εἶναι ἐντροπὴ, μᾶς ἔγραφε ὑπὲρ ἡμερῶν φιλόπατρις τις ὁμογενὴς, νὰ ἔχωμεν δύο ὑπουργεῖα τοῦ πολέμου, ὑπουργεῖον δηλαδὴ τῆς ξηρᾶς καὶ ὑπουργεῖον τῆς θαλάσσης, καὶ νὰ μὴ ἔχωμεν ὑπουργεῖον τῆς γεωργίας καὶ τῶν δημοσίων ἔργων.» Εἶναι ἀπόνοια προσθέτομεν ἡμεῖς, νὰ παραμελῶμεν τὴν γεωργίαν, ἐν ᾧ δυνάμεθα δι' αὐτῆς νὰ εὐδαιμονήσωμεν. Ἀνάγκη λοιπὸν πᾶσα καὶ ἀνάγκη κατεπεύγουσα νὰ συστηθῇ ἐιδικὸν ὑπουργεῖον τῆς γεωργίας καὶ τῶν δημοσίων ἔργων, ἀλλ' ἀνάγκη μεγάλη ἐπίσης εἶναι νὰ μὴ ἀλλασσῶσι τόσον συχνὰ τὰ συνιστῶντα τὸ ὑπουργεῖον πρόσωπα, ἢ τοῦλάχιστον τὸ διορισθησόμενον πρόσωπον εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς γεωργίας καὶ τῶν δημοσίων ἔργων ἀνάγκη μεγίστη εἶναι νὰ μένῃ ἐπὶ τινα χρόνον ἀμετακίνητον, καὶ νὰ μὴ πασακολουθῇ τὴν τύχην τῶν λοιπῶν, συχνάκις ἀλλάζομένων, συναδέλφων τοῦ ὑπουργῶν. Ὡς ἂν ὑπῆρχεν ἰδιαιτέρον ὑπουργεῖον τῆς γεωργίας καὶ τῶν δημοσίων ἔργων, καὶ ἂν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο διωρίζητο κατάλληλον πρόσωπον, εὐχαρίστως καὶ μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀφιλοκερδείας ἠθέλαμεν τῷ ὑποδείξει τρόπους, καθ' οὓς ἐν τῷ διαστήματι πέντε τὸ πολὺ ἐτῶν ἐνδεχόμενον ἦτο νὰ

ἐδιπλασιάζωντο οἱ πόροι τοῦ Κράτους, καὶ νὰ ἐτριπλασιάζητο ἴσως ἡ εὐημερία τῶν πολιτῶν, ἄνευ μεγάλης δαπάνης τοῦ δημοσίου ταμείου, καὶ ἄνευ προσθήκης φόρων. Ἀλλὰ σήμερον δυστυχῶς οἱ δυνάμενοι νὰ δώσωσι τοιαύτας συμβουλὰς πάσχουσι τὸ κατὰ τὸ γνωστὸν λόγιον «*φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ*» καὶ ἂν οὐχὶ δι' ἄλλο, τοῦλάχιστον ὁμῶς διότι δὲν ὑπάρχει ὁ ἄνθρωπος, ἔν' ἀκούσῃ τῆς φωνῆς ταύτης καὶ ὀφελῇ ἅπ' αὐτῆς πρὸς ὠφέλειαν τοῦ τόπου.

Ἰσως ἐκπλαγεῖ τις ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς λέξεως καταγκαστική δοσοποιία. Ἀλλ' εὐσεβάστως παρατηροῦμεν ὅτι καὶ ἐν ταῖς φιλελευθέραις δημοκρατίαις ὁ πρὸς τὸ γενικὸν συμφέρον καταγκανασμὸς εἶναι ἐν πλήρει ἰσχύει· οὐδὲ παρ' ἡμῖν δύναται τις νὰ οἰκοδομήσῃ, ὅπως ἂν βούληται, ἢ ν' ἀφήσῃ αἰωνίως ἐτοιμόρροπον, τὴν οἰκίαν του. Οἱ νόμοι τῆς πατρίδος τὸν ἀναγκάζουσι νὰ οἰκοδομήσῃ κατὰ τὰ παραδεδεγμένα, καὶ νὰ κατεδαφίσῃ τὴν οἰκίαν του, ὅταν αὕτη ᾖ ἐτοιμόρροπος, ἢ ὅταν παρέχῃ κώλυμά τι εἰς τὴν δημοσίαν ἀνάγκην· καθὼς λοιπὸν οἱ νόμοι τῆς πατρίδος μᾶς μᾶς ἀναγκάζουσι καὶ ἄκοντας νὰ περισιζώμεθα, ἐὰν κατοικῶμεν εἰς ἐτοιμόρρους οἰκίας, καὶ νὰ κατεδαφίζωμεν αὐτάς, ἐὰν παρέχωσι κώλυμα, οὕτω πρέπει ὅμοιοι νόμοι νὰ μᾶς ἀναγκάσωσι καὶ ἄκοντας νὰ πλουτίσωμεν, δασοποιούντες τὰ ῥυμνὰ καὶ κατὰξπρα ὄρη μας. Καὶ οὗτος μὲν εἶναι ὁ ἕτερος τρόπος, καθ' ὃν δυνάμεθα νὰ μετασχηματίσωμεν τὸ ὕδωρ εἰς πλοῦτον καὶ τοῦ χρυσοῦ πολυτιμότερον· ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἕτερός τις τρόπος συντομώτερος, ἐπικερδέστερος καὶ, οὕτως εἰπεῖν, τοκογλυφικώτερος· διὰ τοῦ τρόπου τούτου δύναται τις νὰ κερδίξῃ καὶ πλείονα ἴσως τῶν ἐκτὸν τοῖς ἑκατὸν κατ' ἔτος.

Βέβαιον εἶναι καὶ διὰ καταπειστικῶν παραδειγμάτων ἀπεδείξαμεν, καὶ ὑπ' εὐθύνην μας καὶ μὲ ἰδίαν ἡμῶν δαπάνην δυνάμεθα καὶ αὐθις ἐμπράκτως καὶ ἐν τῷ τόπῳ ν' ἀποδείξωμεν, ὅτι ὑπὸ τὰς σημερινὰς κοίτας τῶν ποταμῶν Ἰλισσοῦ, Κηφισοῦ καὶ Ἡριδανοῦ ῥέει ὑπογείως νερὸν ἄφθονον, καὶ ἴσως ἀσυγκρίτως πλείονον τοῦ ἀλλαχόθεν ἐρχομένου σήμερον ἐν τῇ πάλαι πρὸς πόσιν, καὶ τοῦ ἐν τῷ Κηφισῷ ῥέοντος πρὸς ἀνεπαρκεσιάνην ἄρδουσιν ἢ πότισιν τῶν κτημάτων μας· τὰ πρὸς τοῦτο πρακτικὰ καὶ πειστικώτατα πειράματα δὲν ἀπαιτοῦσι μεγάλην δαπάνην· τὸ πολὺ πολὺ μὲ πεντακοσίας ἢ καὶ χιλίας δραχμὰς δύναται τις νὰ ἐπαρκέσῃ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν περα-

μάτων τούτων, καὶ ἂν δὲν θελήσῃ νὰ καταβάλλῃ ἡ Κυβέρνησις ἢ ὁ δῆμος ἢ ἄλλος τις εὐπορώτερος ἡμῶν τὴν δαπάνην ταύτην, τὴν προκαταβάλλομεν ἡμεῖς, ἀρκεῖ μόνον νὰ μᾶς δοθῇ ἡ πρὸς τοῦτο κανονικὴ ἄδεια ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἢ ὑπὸ τοῦ δήμου, νὰ σχηματισθῇ δὲ καὶ ἐπιτροπὴ ἐξ εἰδημόνων ἀνδρῶν, ἵνα ἐπιβλέπῃ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν πειραμάτων τούτων, καὶ ἐπὶ τέλους νὰ μᾶς δοθῇ ὑπόσχεσις ὑποζημιώσεως μόνον μετὰ τὴν τὴν ἐντελῇ ἐπιτυχίαν.

Μετὰ τὴν ἐπιτυχὴ λοιπὸν ἐκτέλεσιν τοιούτων πειραμάτων, γενομένων μὲν ἀμέσως ἤδη, ἀλλὰ πρὸς πλειοτέραν βεβαιότητα ἐπαναληφθησομένων περὶ τὸν Αὐγούστον ἢ τὸν Σεπτέμβριον, νὰ σχηματισθῇ ἐν Αθήναις ἐταιρία διὰ μετοχῶν ἑκατονταδράχμων. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ πρὸς αὐξήσιν τῶν ὑδάτων δαπάνη δὲν θὰ ὑπερβῇ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας δραχμῶν· χίλιοι δὲ μέτοχοι ν' ἀγοράσωσι τὰς μετοχὰς ταύτας, προκαταβάλλοντες ἀμέσως μὲν εἰς τὴν ἐθνικὴν Τράπεζαν τὸ τέταρτον ἥτοι εἴκοσι πέντε δραχμαί· ἅμα δὲ προκαταβληθῇ οὕτω τὸ τεταρτημόριον πεντακοσίων μετοχῶν, νὰ συγκαλέσῃ ὁ Κύριος διοικητὴς τῆς Τραπεζῆς τοὺς μετόχους εἰς συνέλευσιν πρὸς ἐκλογὴν τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου. Ἀμέσως δὲ μετὰ τὴν κατάρτισιν τούτου, οἱ μέτοχοι νὰ καταβάλλωσι καὶ τὸ δεύτερον τεταρτημόριον τῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν, καὶ ἀμέσως τότε τὸ διοικητικὸν συμβούλιον, ἀφ' οὗ πρότερον ζητήσῃ καὶ λάβῃ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως προνόμιόν τι ἐπὶ τῆς αὐξήσεως τῶν ὑδάτων, νὰ προβῇ εἰς τὸ ἔργον. Μετὰ παρέλευσιν δὲ δύο μηνῶν νὰ εἰσπράξῃ καὶ τὸ τρίτον τεταρτημόριον τῆς ὀλικῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν, καὶ μετὰ παρέλευσιν ἑτέρων δύο μηνῶν νὰ εἰσπράξῃ τὸ ὅλον τῶν μετοχῶν.

Ἡ δὲ ἐργασία νὰ γείνῃ ἐπὶ μὲν τῆς κοίτης τοῦ Ἰλισσοῦ ἀκριβῶς κατὰ τὸ μέρος, ὅπερ ἐξελέχτο καὶ ἡ ἐπὶ τούτου διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ, τῆς ὁποίας συμμεριζόμεθα πληρέστατα τὰς δοξασίας, διαφωνοῦντες μόνον κατὰ τὰ ἐξῆς· ἡ ἐπιτροπὴ στηρίζει τὴν ἐλπίδα τῆς ἐπιτυχίας μόνον εἰς τὸ θρόχινον ὕδωρ, ἡμεῖς δὲ ἔχομεν ἀκράδαντον πεποίθησιν, ὅτι ὑπὸ τὴν σημερινὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ θὰ εὑρεθῇ καὶ ἀενάως ῥέον ἄφθονον ὕδωρ· μετὰ τὴν εὑρεσιν λοιπὸν τοῦ ὕδατος τούτου νὰ τεθῶσι στερεώτατα θεμέλια πρὸς σχηματισμὸν μεγάλης δεξαμενῆς ἢ ὑδροθήκης. Κύριος σκοπὸς τῆς δεξαμενῆς ταύτης πρέπει νὰ ᾖ νὰ συλλέγῃ μὲν καὶ τὰ θρόχινα ὕδατα, ἀλλὰ

κυρίως τὸ νὰ ἐμποδίξῃ τὴν ἀπώλειαν τῶν ὑπογείως ῥεόντων διὰ στερεωτάτου δὲ προχώματος καὶ στερεῶν ἐπίσης θεμελίων ν' ἀναγκάσῃ ταῦτα, συλλεγόμενα, νὰ ὑψωθῶσιν εἰς τοσοῦτον, ὥστε νὰ κατέρχωνται ἂν οὐχὶ καὶ εἰς τὰ ἀνωφερέστερα μέρη τῆς πόλεως, τοῦλάχιστον ὅμως ὑπογείως διὰ σωλῆνος εἰς τὰ κατωφερέστερα αὐτῆς, τοῦτέστι τὰ κατωτέρω τῆς Μητροπόλεως ἢ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Αἰόλου καὶ Ἑρμοῦ.

Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον εἴμεθα βεβαιότατοι ὅτι θὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν ἐκ τῆς δεξαμενῆς ταύτης καὶ θὰ ἐνοικισθῶσιν ἀμέσως πολὺ πλείονα τῶν ἑκατὸν δραμίων ὕδατος καθαροῦ καὶ διαυγεστάτου· ἅς μὴ λησμονήσωμεν δὲ ὅτι ἕκαστον δράμι ὕδατος ἐνοικιάζεται κατ' ἔτος ἀνὰ δραχμὰς ἐβδομήκοντα πέντε. Πρὸς δὲ τούτοις εἴμεθα πληρέστατα πεπεισμένοι, ὅτι διὰ τῆς κατασκευῆς τοιαύτης τινὸς στερεᾶς δεξαμενῆς θὰ συλλέγηται ὕδωρ ἄφθονον καὶ ἱκανὸν νὰ ποτιζῇ καὶ τὸ ἥμισυ τῆς πεδιάδος τῆς Ἀττικῆς, τοῦτέστι σύμπαντα τὰ κτήματα τὰ κατωτέρω τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ τὰ μέχρι τοῦ Φαληρέως καὶ τοῦ Πειραιῶς κείμενα.

Καὶ ἡ μὲν ἐπιτυχία εἶναι βεβαιότατη, δυνάμεθα νὰ ἐγγυηθῶμεν περὶ αὐτῆς· δυνάμεθα μάλιστα ν' ἀσφαλίσωμεν καὶ τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον τῶν μετόχων. Εἰς καὶ μόνον κίνδυνος ὑπάρχει ἢ ἐκ ῥαγδαιοτάτης τινὸς βροχῆς καὶ ἐκ χειμάρου καταστροφῆς τῆς δεξαμενῆς. Ἀλλὰ πρῶτον πάντων φρονοῦμεν ὅτι ἡ μηχανικὴ ἔκαμεν ἤδη ἱκανὰς προόδους, ὥστε νὰ προῖδῃ καὶ προλάβῃ τὸν ἐνδεχόμενον τοῦτον κίνδυνον· στερεώτατα θεμέλια, στηριζόμενα ὑπὸ εὐρυτάτων καὶ ἐπικλινῶν στηλοβατῶν (ποδαρικῶν) εἶναι ἱκανὰ νομίζομεν νὰ προλάβωσι τὸν κίνδυνον τοῦτον. Ἄλλως δὲ γνωστὸν εἶναι ὅτι οἱ γινόμενοι σήμερον χεῖμαροι προέρχονται ἕνεκα τῆς γυμνότητος τῶν ὁρέων μας· ὅση γυμνότερα εἶναι ταῦτα, τόσῳ σπανιώτερον μὲν ἀλλὰ καὶ ῥαγδαιοτέρῳ βρέχει· φρονοῦμεν δὲ ἐν πεποιθήσει ὅτι δὲν θ' ἀφήσωμεν αἰωνίως γυμνὰ τὰ ὄρη μας· ἐπομένως ὅσον πλείότερον θ' ἀναπτύσσεται ἐν αὐτοῖς ἡ δενδροφυτεία, τόσον ὀλιγώτερος θὰ ᾖναι ὁ ἐκ τῶν χειμάρων κίνδυνος. Ἠκούσαμεν τινὰς φοβουμένους καὶ τὴν κατὰ τὸ θέρος ἐξάτμισιν· ἀλλ' εὐσεβάστως παρατηροῦμεν ὅτι αὕτη δὲν εἶναι ἐπίφοδος, διότι ὅσον ὀλίγα καὶ ἂν ᾖναι τὰ εἶτε ἐκ τῶν βροχῶν μόνον εἶτε καὶ ἐκ τῶν σήμερον ὑπογείως ῥεόντων ἐν τῇ δεξαμενῇ συλλεγόμενα ὕδατα, οὐδέποτε εἶναι δυνατόν νὰ ἐξάτμισθῶσι κατὰ τοσοῦτον, ὥστε νὰ

μὴ ἐπαρκῶσιν εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς πόλεως. Ἄλλως δὲ τὴν ἐξάτμῃσιν προλαμβάνει τις, εἰάν φροντίσῃ νὰ φυτεύσῃ ἀμέσως περίξ τῆς δεξαμενῆς καὶ κατὰ μεγάλην τινὰ ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν δένδρα, ἀναπτυσσόμενα ταχέως, οἷον λεύκας ἢ ἰτέας.

Κατὰ δὲ τὴν κοίτην τοῦ Ἡριδανοῦ κατάλληλον θεωροῦμεν τὴν θέσιν πρὸς σχηματισμὸν τοιαύτης δεξαμενῆς ἀνωτέρω τῆς πρώτης γεφύρας, ἣν ἀπαντῶμεν, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως καὶ διευθυνόμενοι εἰς Πατήσια· σμικρὸν τι πέραν τοῦ Πολυτεχνείου, ἢ κατὰ τὸ ῥεῦμα τὸ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ιδιοκτησιῶν τῆς Κυρίας Τοσίτσα· κατωτέρω τῆς γεφύρας ταύτης ῥέει αἰωνίως εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ ποταμοῦ ἀμέσως μάλιστα ὑπὸ τὴν γέφυραν καὶ πρὸς δεσμὰς αὐτῆς καὶ σμικρὸν τι νάμα ὕδατος· τὸ ὕδωρ τοῦτο, καὶ ἔτι μεγαλειτέρα τούτου ποσότης, θὰ συλλέγεται τότε ἐν τῇ δεξαμενῇ, ἥτις ἂν μάλιστα γίνῃ σμικρὸν τι ἀνωτέρω τῆς γεφύρας, καὶ φυτευθῶσι ταχέως καὶ τὰ περίξ, θὰ παρέχῃ ἀξιολογωτάτην θέαν καὶ πᾶσι τοῖς κατὰ τὰ μέρη ταῦτα ἐξερχομένοις εἰς περίπατον. Ἀποροῦμεν μάλιστα πῶς δὲν ἐπεχείρησαν μὲ μικρὴν τινα δαπάνην νὰ κατασκευάσουν τὴν δεξαμενὴν ταύτην, οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς διαθήκης τῶν ἀοιδίμων Στουρνάρη καὶ Τοσίττα πρὸ τῆς θεμελιώσεως τοῦ Πολυτεχνείου, ἵνα ὀφελῇσιν ἐκ τῶν ὑδάτων τῆς δεξαμενῆς πρὸς ἀνέγερσιν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ πολυτεχνείου.

Ἀπὸ τοιαύτης τινὸς δεξαμενῆς θὰ ποτίζωνται, ὥσπερ καὶ ἄλλοις εἵπομεν τοῦτο, ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν Πατησίων, ὁδὸν τῆς Κολοκυνθοῦς, ὁδὸν Διοσίων καὶ ὁδὸν Σκλέπα, δένδρα καὶ τὰ παρακείμενα κτήματα, θὰ καταβρέχωνται δὲ τακτικῶς καὶ ἀφθόνως καὶ οἱ δρόμοι, καὶ οὕτω θ' ἀπαλλαγῶμεν τοῦ κατατυπλώττοντος ἡμᾶς κονιορτοῦ.

Κατὰ δὲ τὴν κοίτην τοῦ Κηφισσοῦ κατάλληλον θεωροῦμεν θέσιν πρὸς κατασκευὴν δεξαμενῆς πλατεῖαν τινὰ πρὸς δυσμὰς τοῦ χωρίου Τουρλιῆ. Ἡ πλατεῖα αὕτη εἶναι καὶ σήμερον κατάρυτος ὑπὸ πλατάνων καὶ ἰτέων· αὐτόθι εἶναι πιθανώτατον ἢ μᾶλλον εἰπεῖν βεβαιότατον, ὅτι θὰ εὑρεθῇ ὑπὸ τὴν σημερινὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ μεγίστη ποσότης ὕδατος, ῥέοντος ὑπογείους. Ἄπαντα τὰ κατὰ τὴν πλατεῖαν ταύτην δένδρα, ιδιόκτητα μάλιστα ὄντα, πρέπει νὰ σεβασθῇ τις μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας· ὑπ' αὐτὰ δὲ ἢ σμικρὸν τι κατωτέρω τούτων νὰ θεμελιώσῃ τις τὴν δεξαμενὴν, ἀλλὰ διὰ θεμελίων καὶ στηλοβατῶν ὅσον

ἔνεστι στερεῶν· νὰ μεταχειρισθῇ δὲ πρὸς τοῦτο, ἂν ᾖ ἀνάγκη, καὶ θηραϊκὴν γῆν· νὰ μὴ φεισθῇ δὲ καὶ τοῦ σιδήρου, ὥστε οὐχὶ μόνον νὰ προσκολλήσῃσι στερεῶς πρὸς ἀλλήλους ἅπαντες οἱ ὀγκόλιθοι, οἱ μέλλοντες νὰ σχηματίσῃσι τὴν θάσιν τῶν θεμελίων καὶ τὸν κατωφερέστερον τοῖχον τῆς δεξαμενῆς, ἀλλὰ καὶ νὰ συνδεθῶσι πρὸς ἀλλήλους διὰ στερεῶν ἐλασμάτων σιδήρου, νὰ γείνῃ δὲ ἱκανῶς εὐρεῖα καὶ ἱκανῶς ἐπιμήκης ἐνταῦθα ἡ δεξαμενὴ, διότι βεβαιότατα οὐχὶ μόνον θὰ ἐπαρκῇ πρὸς ἀφθονον πότισιν ὅλων τῶν κατωτέρω αὐτῆς κτημάτων, ἀλλὰ θὰ εὐρίσκηται πάντοτε καὶ πλήρης ὕδατος, ἀμφιβάλλομεν μάλιστα ἂν θὰ ἐπαρκῇ νὰ συλλέγῃ ἅπασαν τὴν ποσότητα τοῦ ὕδατος.

Τὸ μέρος τοῦτο εἶναι τὸ ἀνωφερέστερον πάντων τῶν ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Ἀττικῆς κτημάτων, τὸ μεθόριον μεταξὺ τοῦ δήμου Ἀθηνῶν καὶ Φυλῆς· καὶ ἐπομένως ἅπαντα τὰ κατωτέρω αὐτοῦ κείμενα κτήματα τῶν Ἀθηναίων καὶ Πειραιωτῶν θὰ ποτίζωνται εὐκόλως· περιττὸν δὲ εἶναι νὰ εἴπωμεν ἥδη καὶ ἀφθόνως καὶ μὲ μικρὰν δαπάνην, διότι τοῦτο θ' ἀποδείξωμεν ἐνταῦθα μὲν μὲ πειστικότατα παραδείγματα, καὶ μὲ μαθηματικὴν, οὕτως· εἰπεῖν, ἀκρίβειαν· ἐπὶ δὲ τῆς ἐκτελέσεως ἀναδεχόμεθα ὑπ' εὐθύνην μας ν' ἀποδείξωμεν τοῦτο καὶ ἐμπράκτως.

Καὶ ἡ μὲν δαπάνη πρὸς ἐκτέλεσιν πειραμάτων δὲν θὰ ὑπερβαίῃ, εἴπομεν, τὰς πεντακοσίας ἢ χιλίας δραχ. καὶ ταύτην προκαταβάλλομεν ἡμεῖς ἐπὶ ὑποσχέσει ἀποζημιώσεως οὐχὶ διὰ χρημάτων, ἀλλὰ διὰ τῆς παραχωρήσεως πέντε ἢ δέκα μετοχῶν μετὰ τὴν ἐντελῇ ἐπιτυχίαν τῶν πειραμάτων καὶ τὸν καταρτισμὸν τῆς ἐταιρίας· ἄλλως οὐδεμίαν ἀξιοῦμεν ἀποζημιώσιν. Ἡ δὲ δαπάνη πρὸς κατασκευὴν τριῶν δεξαμενῶν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν θὰ ὑπερβαίῃ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας δραχμᾶς· αἱ δραχμαὶ αὗται πρέπει νὰ συλλεγῶσι διὰ χιλίων ἑκατονταδράχμων μετοχῶν, ν' ἀρχίσῃ δὲ ἡ ἐργασία ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν πειραμάτων καὶ τὴν πώλησιν πεντακοσίων μετοχῶν. Τὰς δὲ λοιπὰς μετοχὰς καὶ ἂν δὲν δινηθῇ νὰ πωλήσῃ ἀμέσως ἡ ἐταιρία, πιστεύομεν ὅτι δὲν θὰ δυσκολευθῇ ν' ἀγοράσῃ ἀνὰ ἑκατὸν ἢ καὶ διακοσίας ὁ δῆμος ἢ ἡ Κυβέρνησις. Δὲν θὰ δυσκολευθῇ ἴσως ν' ἀγοράσῃ τινὰς τούτων καὶ ἡ Δύλη, ἢ καὶ αὐτὴ ἡ Γράπεζα.

Τὸ ἀρχικὸν κεφάλαιον τῶν μετοχῶν, λογιζομένου τοῦ τόκου πρὸς ὀκτὼ τοῖς ἑκατὸν, θέλει ἀπαιτεῖ κατ' ἔτος δαπάνην ὀκτὼ χιλιάδων δραχμῶν. Πρὸς διοίκησιν τῆς ἐταιρίας τῶν ὑδάτων ἐνδέχεται νὰ χρειασθῶσι τὸ πολὺ ἑξ ἑκατῶν δραχμῶν κατ'

ἔτος, ὥστε τὸ ὅλον τῶν εἰσπράξεων, τὰς ὁποίας ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην νὰ εἰσπράττῃ κατ' ἕτος ἡ ἑταιρία, δὲν θὰ υπερβαίῃ κατ' ἔτος τὸ ποσὸν τῶν δέκα τεσσαρῶν χιλιάδων δραχμῶν. Ἀλλὰ τοσαύτας μόνον θὰ εἰσπράττῃ ἡ ἑταιρία; γνωστὸν εἶναι ὅτι κατ' ἔτος ἐνοικιάζεται τὸ ἐν τῇ πόλει ὕδωρ ἀνὰ ἐβδομήκοντα πέντε δραχμὰς τὸ δράμι. Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα ἡ ἑταιρία θὰ δυνηθῇ νὰ εἰσάξῃ ἐν τῇ πόλει καὶ νὰ ἐνοικιάσῃ πολὺ πλείονα τῶν ἑκατὸν δραμίων ἀπὸ μόνης τῆς ἐπὶ τὸν Ἰλισσὸν δεξαμενῆς. Ἐντεῦθεν λοιπὸν μόνον θὰ ἔχῃ ἐπτὰ καὶ ἡμισείας χιλιάδων δραχμῶν κατ' ἔτος εἰσόδημα. Πρὸς δὲ τούτοις θὰ ἔχῃ διπλάσιον ἴσως καὶ τριπλάσιον εἰσόδημα ἐκ τοῦ διὰ τοῦ πλεονάζοντος ὕδατος ἐν τῇ δεξαμενῇ ταύτῃ ποτίσματος τῶν κτημάτων. Χωρὶς δὲ ν' ἀναλογισθῶμεν τὴν ὠφέλειαν, τὴν ὁποίαν θὰ ἔχῃ ἡ ἑταιρία ἐκ τῆς εἰς τὸν δῆμον ἢ εἰς τοὺς ἰδιοκτητὰς ἐνοικιάσεως τῶν ὑδάτων τῆς ἐπὶ τὸν Ἡριδανὸν δεξαμενῆς, ἀρκούμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν ὡς ἐγγίστα τὴν ὠφέλειαν ἐκ τῆς ἐνοικιάσεως τῶν ὑδάτων τῆς ἐν τῷ Κηφισῷ δεξαμενῆς.

Πιθανώτατον καὶ σχεδὸν βέβαιον εἶναι ὅτι τὸ εὐρεθησόμενον καὶ συλλεξόμενον ἐνταῦθα ὕδωρ θὰ ἦναι ἀσυγκρίτως πλείοτερον τοῦ ὑπάρχοντος, ἐκ τούτου δὲ ἀλέθουσιν ἤδη δέκα περίπου μύλοι· πρὸς δὲ τούτοις ποτίζονται καὶ ἄπειρα κτήματα, τῶν ὁποίων τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα κατὰ μέσον ὅρον προσεγγίζει τὰς διακοσίας χιλιάδας δραχμῶν. ἵνα ἐκτιμήσῃ τις καλῶς τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπάρχοντος ἤδη ἐν τῷ Κηφισῷ ὕδατος, ἀρκεῖ νὰ σημειώσωμεν ὅτι πρὸς ἐνιαύσιον μὲν ἐνοικιάσιν ποτιστικοῦ ὕδατος, σπανίως σχεδὸν ἢ οὐδέποτε εὐρίσκει τις, διότι πᾶς ὁ ἔχων μεταχειρίζεται αὐτὸ πρὸς πότισιν τῶν κτημάτων του· σπανιώτατα ὁμως εὐρίσκει τις ν' ἀγοράσῃ καὶ ὡς ἰδιόκτητον ποσότητά τινα τοῦ ὕδατος τούτου· λογίζεται δὲ πάντοτε μὲ τὴν ὥραν καὶ συνήθως πωλεῖται ἀνὰ δύο χιλιάδας δραχμὰς τὴν ὥραν· ἐὰν δὲ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ Κηφισὸς ἔχει ἤδη ἑκατὸν ἐξήκοντα ὀκτὼ ὥρας νεροῦ, ὅσας δηλαδὴ ὥρας ἔχει μία ἐβδομάς, τότε πρέπει νὰ ὑπολογίσωμεν τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπάρχοντος ἤδη ἐν τῷ Κηφισῷ ὕδατος εἰς τριακοσίας τριάκοντα ἑξ χιλιάδας δραχμὰς, τοσαύτη περίπου θὰ ἦναι καὶ ἡ ἀξία τοῦ ἐν τῇ δεξαμενῇ συλλεχθησόμενου ὕδατος, ἂν ὑποθῶμεν, ὅτι θὰ συλλέγηται ἐν αὐτῇ ἴσον ποσὸν τοῦ ὑπάρχοντος σήμερον, ἀλλὰ κατὰ μεγίστην πιθανότητα θὰ εὐρεθῇ ἀσυγκρίτως μεγαλειτέρα τῆς ὑπαρχούσης σήμερον ποσότητος.

Ἀναντίρρητον λοιπὸν εἶναι ὅτι τὸ ἐτήσιον μέρισμα ἐκάστης μετοχῆς θὰ ᾖναι ἰσάζιον τῆς ὀρχικῆς ἀξίας αὐτῆς, τούτεστιν οἱ μέτοχοι θὰ λαμβάνωσι κατ' ἔτος πλὴν τοῦ ὑπερόγκου τόκου τῶν ὀκτὼ τοῖς ἑκατὸν καὶ μέρισμα ἑκατὸν ἕως τοῖς ἑκατὸν· ἂν δὲ θελήσωσιν οἱ μέτοχοι νὰ πωλήσωσι μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐργασίας ὡς ιδιόκτητον τὸ εὐεσθητόμενον ὕδωρ, τότε κατὰ πολλὴν πιθανότητα θὰ λάβωσι καὶ κέρδη τριακόσια ἢ καὶ τετρακόσια τοῖς ἑκατὸν, θὰ ἔχωσι δὲ καὶ τὴν ἀξίωσιν νὰ θεωρῶνται ὑπὸ τε τῶν ζώντων καὶ τῶν μεταγενεστέρων ὡς εὐεργέται τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας.

Τοιοῦτος εἶναι ὁ δεύτερος τρόπος, καθ' ὃν δύναται τις νὰ μεταβάλλῃ τὸ ὕδωρ εἰς πλοῦτον καὶ τοῦ χρυσοῦ πολυτιμότερον.

Εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀμέσως μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆςπραγματείας ἡμῶν περὶ ποσίων καὶ ποτιστικῶν ὑδάτων ἐπέστησε σπουδαίως τὴν προσοχὴν τῆς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, διώρισε δηλαδὴ καὶ ἐπιτροπὴν, ἣτις εἰργάσθη, καὶ μετ' εὐχαριστήσεως μάλιστα ἐμάθομεν ὅτι ἐπέισθη καθ' ὀλοκληρίαν περὶ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ ἐφαρμοσίμου τῶν παρ' ἡμῶν δημοσιευθέντων· ἀλλὰ μετὰ τὴν πρώτην ταύτην δοκιμαστικὴν τρόπον τινὰ ἐργασίαν ἐπῆλθεν ἡ μεταβολὴ τοῦ ὑπουργείου τὴν διορίσασαν τὴν ἐπιτροπὴν Κυβέρνησιν τοῦ Κ. Βούλγαρη διεδέχθη ἡ Κυβέρνησις τοῦ Κ. Κανάρη, προχθὲς δὲ μᾶς ἐβεβαίωσεν ὁ ἐπ' αὐτῆς ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν Κύριος Ζαΐμης, ὅτι ἐπὶ τῆς ὑπουργίας του οὐδὲν ἔχεινεν, οὔτε ἀνεστάλη δηλαδὴ ἡ ἐντολὴ τῆς ἐπιτροπῆς οὔτε νεωτέρα τις ὥθησις ἢ παραγγελία ἐδόθη, ἔνεκα ἄλλων περιπετειῶν τῆς Κυβερνήσεως. Πιστεύομεν δὲ ἀδιστακτικῶς ὅτι καὶ ὁ νῦν ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν θέλει ἔχει ἱκανὸν ζῆλον πρὸς ἐκτέλεσιν τοιοῦτου εὐεργετικοῦ ἔργου ἐπὶ τῆς ὑπουργίας του· ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ δυστυχίαν καὶ τὰ πρόσωπα τῶν ὑπουργῶν καὶ πάντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων συχνότατα ἀλλάσσοῦσι παρ' ἡμῖν, καὶ μακρὰ πείρα ἄλλων ἐθνῶν ἀπέδειξεν, ὅτι τὰ τοιαῦτα ἔργα εὐδοκιμοῦσιν ὑπὸ ἐταιριῶν διευθυνόμενα μᾶλλον ἢ ὑπὸ Κυβερνήσεων, διὰ τοῦτο τολμῶμεν νὰ προτείνωμεν τὴν σύστασιν τοιαύτης ἐταιρίας· ἵνα μὴ ῥιψοκινδυνεύσῃ δὲ ἡ ἐταιρία οὐδ' ὀβολὸν ἀνευ βεβαιωτάτης ἐλπίδος ἐπιτυχίας, διὰ τοῦτο ἀναδεχόμεθα ἡμεῖς πᾶσαν τὴν προκαταρκτικὴν πρὸς ἐκτέλεσιν πειραμάτων δαπάνην ὑπὸ τοῦς ἐκτεθέντας ἤδη ὄρους ἀναδεχόμεθα πρὸς τούτοις νὰ συστήσωμεν καὶ ὀργανίσωμεν τὴν ἐταιρίαν ἅμα μᾶς δοθῇ ὑπὸ

τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς ἢ ἀπαιτούμενη ἄδεια καὶ διορισθῇ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἢ τῆς δημαρχίας ἢ πρὸς ἐπιτήρησιν τῶν πειραμάτων ἐπιτροπή· τὴν παροῦσαν πραγματείαν μας ἀμέσως μετὰ τὴν δημοσίευσιν θὰ ὑποβάλλωμεν εὐσεβᾶστως δι' ἀναφορᾶς μας εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ εἰς τὴν δημαρχίαν καὶ θὰ ἐξαιτήσωμεν τὴν ἄδειαν τῆς συστάσεως τοιαύτης ἐταιρίας.

### Περὶ ὑδροθηκῶν ἐν Ἀλγερίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ.

Μόλις εἶχομεν γράφει τὴν περὶ μετασχηματισμοῦ τοῦ ὕδατος εἰς πλοῦτον πραγματείαν καὶ εἶδομεν ὅτι ἡ ἐν Παρισίοις διάσημος Ἐφημερίς τῶν Συζητήσεων (Journal des Debat) ἐν τῷ ἀπὸ 24 Ἀπριλίου φύλλῳ αὐτῆς περιέχει διεξοδικὴν καὶ πολῦτιμον ἐπιστημονικὴν περίληψιν ἄρτι ἐκδοθέντος ὑδραυλικοῦ τινος συγγράμματος τοῦ Κυρίου Μαυρικίου Αὐμάρδου «περὶ τῶν ποτιστικῶν ὑδάτων τῆς μεσημβρινῆς Ἰσπανίας.»

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Χάμπρας καὶ τῆς Μάκτας τοῦ νομοῦ τῆς Ὁράνης ἐν Ἀλγερίᾳ ἐπασχον καὶ πάσχουσι φαίνεται ὅσα καὶ ἡμεῖς σήμερον πάσχομεν ἐν τῇ Ἀττικῇ ἔνεκα τῆς λειψυδρίας. Τριακόσιοι χιλιάδες περίπου στρέμματα γῆς ἀρίστης τῶν ἐπαρχιῶν ἐκεῖνων ἔμειναν ἄγονα, ἔνεκα τῆς ἐλλείψεως ὕδατος. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον παρουσιάσθη Ἀγγλικὴ τις ἐταιρία, ἔχουσα ἐν ἑκατομῦριον λίτρων κεφάλαιον κ' ἐπρότεινε ν' ἀγοράσῃ τὰς ἀνηκούσας εἰς τὸ δημόσιον διακοσίας περίπου χιλιάδας στρέμματα, ἵνα μετασχηματίσῃ τὸ ὅλον τῶν γαιῶν τούτων εἰς ποτιστικὰς καὶ σπεῖρῃ ἐν αὐταῖς βαμβάκιον. Ἡ Κυβέρνησις διὰ λόγους πολιτικούς μᾶλλον δὲν ἐδέχθη μὲν τὴν πρότασιν, δὲν ἔπαυσεν ὅμως νὰ μεριμνᾷ σπουδαίως καὶ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Μαθοῦσα δὲ, ὅτι ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰσπανίᾳ ὑπῆρχόν ποτε τοιοῦτοι τόποι καὶ μετεσχηματίσθησαν ποτιστικοὶ δι' ὑδροθηκῶν, ἔπεμψε τὸν Κύριον Αὐμάρδον, ἵνα σπουδάσῃ ἐπιτοπίως τὰς ἐν Ἰσπανίᾳ ὑδροθήκας. Μετὰ τρίμνηνον δὲ σπουδὴν ὁ Κύριος Αὐμάρδος, ἐδημοσίευσεν σπουδαῖον περὶ τούτου σύγγραμμα, τοῦ ὁποίου ἀνάλυσιν ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως ἡ ἐφημερίς τῶν Συζητήσεων.